Kmetijske in rokodelske Novíce.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj VI. *V srédo 22. listopada 1848.* List 47.

Moj svèt.

(Sonet.)

Prijatel ljubi! brez britkost življenje —
Resnica je, kar pravim — nima céne.
Le ta, ki mu cvetlica v roki zvéne,
Vé, kak prijetno njeno je cvetenje.

De zdravje dar je, ti le govorjenje
Pové, če te bolezen ne zadéne;
Če nisi vidil kóčice lesène,
Ti je v poslopji bivati terpljenje.

Zatoraj če se pot ti v gojzd zavije,
Ne žêli, de bi, ako zvezdic čéde
Ne bodeš vidil, drevje obletélo.

Res, de skoz golo se oko vesélo
Zamakne v žarke zvezd in lune bléde,
Pa tudi burja huje tul' in brije. —č.

Slovenci!

Slišali ste, de je pravična reč zmagala na Dunaji, in de je zaterta glava tiste kače, ki je ostrupenila že serca mnogih ljudí. Razkropljena je hudobna derhal, ktera je spodkopovala naše cesarstvo, de bi razpadlo saksebi in se potopilo v brezdno brezpostavnosti, kjer ni človek ne svojiga premoženja, ne svojiga življenja svest, — kjer ni vére ne reda, — kjer kupčija in kmetija jenjate, — kjer le kri pobitih staršev, bratov in prijatlov zemljo móči!

Hvala Bogú! de nas je otel hude nevarnosti, v ktero nas je iz mnogih deželá vkup znešena derhal na Dunaji pogrezniti hotla. Moč naše serčne armade jo je razterla, in ne le pošteni Dunajčanje, ampak pošteni ljudjé vsih avstrijanskih deželá, in — kakor v mnogih ptujih Novícah beremo — še clo Francozje in Angličani se veselijo, de je hudobna derhal premagana, ktera bi bila sicer vesolno vojsko po celi Evropi vžgala, če bi bila zmagala. In še clo Francozje tako govoré, nam je to nar gotovši poroštvo, de prizadevanje imenovane derhali ni hrepenenje po postavni svobodi, ampak po razdjanji vsiga obstoječiga.

Sej so nam dobri Cesar vse obljubili, kar koli ljudstva po pameti le poželeti zamorejo, in so to obljubo že večkrat s svojo cesarsko besedo poterdili. Oni nam tedej ne bojo nikdar nič več nazaj vzeli, in ljudstva Jim tudi nikdar več ne bojo nazaj dale, kar jim po cesarski obljubi gré. Če pa ustava, po kteri bomo nove dobrote prejeli, še izdelana ni, niso Cesar krivi, ampak tisti sovražniki na Dunaji, ki so deržavni zbor z drugimi rečmi motili in zaderževali, ktere ne segajo v ustavo. Bogú nej bo potoženo! de je tudi tacih poslancov, ki so izdajavci svobode in pa podkopovavci naše sreče, ki po pismih ali z besedo ljudí motijo in jih sleparijo, de se nimajo na obljube Cesarja zanašati, de bo šlo vse nazaj, in tacih gerdih laží več.

Pošteni ljudjé se sicer ne dajo zmotiti od tacih podpihovavcov, ali dosti je tudi tacih, ki vsako reč berž verjamejo, posebno če je slaba, kér mislijo: „ta mora vender to nar bolje vediti, ki je v zboru na Dunaji bil.“

Ljubi prijatli! ta in ta je sedel zares v zboru — pa prašajte druge: ali je kaj v zboru govoril? dajte ga po zastopnih možéh poprašati, de naj razloží natanjko, kaj de se je vse v zboru govorilo — in omolknil bo kakor mutec. Za mizo v oštarí ali med nezastopnimi ljudmí je lahko jezik brusiti, mogočnika se delati, zabavljati, zaničevati, natolcevati in lahkoverni množici glave méšati — ali vse druga je, ako taciga širokoustnika zveden mož krepko nagovorí in spričanje tega, kar je govoril, terja.

Tako storíte tudi vi, pošteni Slovenci! Če vam kdo kake za vas slabe rečí pripoveduje, če čez Cesarja in njegove ukaze govorí, primite ga, de vam jih pričo gosposke še enkrat pové. Vaša dolžnost je to storiti, kér gré za Vašo srečo. Če se skaže, de je ta človek resnico govoril, imate po tem pravíco, se na Dunaj pritožiti, de se vam kej napčniga ne bo zgodilo. Sicer boste pa spoznali, koliko imate tacim zapeljivcam verjeti.

Ravno tako storite tudi s pismi tacih ljudí, ki se Vaše prijatle slinijo. Ako Vas kakošno pismo straši, de ne gré po pravíci, razglasite pismo, in pritožite se. Sej so nam Cesar 15. sušca dovoljenje dali odkrito-serčno pisati, kar koli hočemo. Ta svoboda ni samo nam vrednikam dana, ampak vsacimu človeku.

Le očitno, očitno nej bo vse! Kdor resnico govorí, mu ni treba kotov ali oštarij iskati. Boste vidili, kako bojo po tem taki podpihovavci jezik za zobmí deržali.

Kdor dan današnji resnico govorí, se mu tudi ni treba bati, de bi ga gospóska prijéla, zakaj Cesar so nam svobodno govorjenje in pisanje s cesarsko besedo vgotovili.

Zakaj nam neki vredništvo Novíc tó priporočuje? bo morebiti eden ali drugi prašal. — Zató, ljubi prijatli! kér smo za gotovo zvedili, de se po mestih in po kmetih, po malih in velkih cestah, posebno pa po *planinah* in *logih* več tacih kač plazi, ki svoj strup okoli trosijo in dvombe (cvible) izbujajo, ktere so peklenska laž, kér milostljivi Cesar dozdaj ne nar manjši obljube niso prelomili. Nej kdo rêče, de to ni res, če zamore!

Varite se, ljubi prijatli! ki ste poterjeni mirni deželani, varite se tacih šuntarjev, de v kako zadrégo ne pridete. Poglejte na Dunaj, kaj se s tacimi šuntarji godí! Cesar so milostljivi, pa so tudi pravični. Veliko šuntarjev je dal Vindišgrêc že vstreliti ali obesiti brez prizanašenja! Poglejte na mogočno Laško deželo, ki se je spuntala, koliko škode de si je s puntam na glavo nakopala! Poglejte na Ogersko deželo, kjer so se Madžaroni spuntali, kako jih bo ob kratkim armada z 140000 možmí spokoríla. Varite se šuntarjev, de Vas v nesrečo ne pahnejo! Vredništvo.

Pervi prihodnji opravki deržavniga zbora.

Načert podstavnih pravíc.

(Dalje.)

§. 10. Skrivnost pisem je nedotakljiva, in pisma se smejo le s sodbino zapovedjo in pravilnih postav zaderževati.

§. 11. Pravica prošnje narejati in podpise nabirati je slobodna.

§. 12. Preseljevanje osebe ali premoženje med mejami deržave je le tistim ovírkam podverženo, ktere bo srenjski (soseskini) red določil. Preselitve v ptuje kraje deržavna oblast ne bo kratila; posebno se ne sme odhodnína (odhodno plačilo) terjati.

§. 13. Avstrijanski deržavljani imajo pravico pokojno in brez orožja se sohajati, brez de bi treba bilo, to kaki uradníi (gosposki) oznaniti.

Zborališa ljudstva pod milim nebam se smejo le takrat prepovedati, kader je očitna nevarnost za občinski red in pokoj.

Nobeno orožjeno kardêlo se ne sme o politiških rečéh posvetovati ali sklepe storiti.

§. 14. Zbiranje deržavljanov v družtva so prosto pripušene in ne potrebujejo uradnijškiga privoljenja.

Ta pravica se sme po postavah le takrat kratiti, ako je enakim pravicam drugih ljudí, očitni blagočednosti in deržavnimu namenu nasproti.

§. 15. Vsaki človek ima nedotakljivo pravico Boga po svoji vednosti in po svoji slobodno izvoljeni véri častiti.

Z družtvam vsake vére se ima ravnati po pravilih, ki so v 14. razdelku za družbe sploh spoznane.

§. 16. Deržavne cerkve ni. *)

Nihče ni primoran se ravnati po opravilih, obhajilih in dolžnostih takih cerkvá, ktere niso po njegovi véri; tudi mu ni potreba njih praznikov praznovati.

§. 17. Različnost vére ne storí razločka med pravicami in dolžnostmi deržavljanov.

§. 18. Zakon je že ugotovljen po pravnimu dovoljenju obéh ženitvavcov pred tisto uradníjo, ktera je za naredbo ženitvanskih pisem postavljena.

Cerkvena poroka le zamore biti po storjenim deželskim zakonu.

Različnost vére ne brani deželskiga zakona.

§. 19. Uk je sloboden, in prepovedana je vsaka naredba, ktera bi bila svobodi podučenja nasprotna. Zatiranje razvad (napčniga ravnanja) v tem se bo po postavah uravnalo.

Očitni nauki se bojo zastonj delili in bojo po postavi v red djani.

Nobeni duhovski družbi se ne sme dovoliti kako vodilno vtikanje v očitne učeliša.

(Konec sledi.)

*) V tem in še v marsikterim drugim razdelku bo mende deržavni zbor drugači sklenil, kakor pričijoča osnova govorí. Že marsikaka reč poprejšnjih razdelkov te osnove bi ne bila práv, ako bi se, kakor je, brez premembe v postavo povzdignila, zakaj 6., 7., 8. in 9. razdelki so — če jih zbor ne popravi — ravno kakor nalaš narejeni, de bi hudobni ljudjé, tatje, roparji in enaka derhal, od ktere se vsak dan več sliši, práv veliko svobodo zadobili. Bog nam potem pomagaj! — Kar je v 15. do 18. razdelku izgovorjeniga, zna za veliko Dunajsko mesto práv biti, za veči del deželá pa ne bo, posebno za take dežele ne, kjer je katoljška véra v svoji popolni časti. Judje imajo v saboto svoj praznik, ne pa v nedeljo, — kaj bo tedej po tem (ako bi judje pri nas enake pravice kot kristjani zadobili), če bi kak judovski sódar v nedeljo zraven cerkve sode nabijal, v katoljški cerkvi bi se pa božja služba obhajala? In vender bi se mu po 16. razdelku pričijočiga načerta ne môglo braniti. Gosp. Dr. Kavčič se je v odboru, ki je načert podstavnih pravic izdeloval, silno goreče zató potegoval, de bi še judam ne pripustile popolnama enake pravíce kakor kristjanam, pa dozdej še ni mogel nič opraviti. Morebiti de bo v splošnim zboru bolj srečen. Vredništvo.

Od Dunajskiga deržavniga zbora.

Zdej ko je moč strahovavske derhali na Dunaji v nič pripravljena, si spet upajo ondašnji časopisi ojstre pa resnične besede čez deržavni zbor govoriti. De te besede ne zadenejo vsih poslancov, ni treba opomniti, zakaj veliko veliko poštenih in dobromislečih mož sedí v zboru — te besede zadenejo le posebno nektere mogočnike, ki so v eno méro v zboru klepetali in si s svojim klepetanjem sčasama tako oblast prisvojili, de so jih njih tovarši kot pervake zbora poslušali. Tako so ti ljudjé zmirej ošabniši in priderzniši prihajali in so postali glava zbora!

Ozrímo se — pravi nek Dunajski časopis — na pretečeni čas, in očitno nam bo, de deržavni zbor je vse nesreče kriv, ktera je zadnje 3 mesce čez cesarstvo prišla, zakaj on je svojo nalógo, zavoljo ktere je bil na Dunaj poklican, zanemaril — on ni ustave zložil. Ta zamuda je začetek vsih nesreč.

Cesar so nam Svojo besedo dali, in noben pameten človek ne dvomi, de bojo Svojo cesarsko besedo tudi spolnili — ali dokler ustavniga pisma nimamo, so Cesar kakor poprej samovladar, če le hočejo to biti. De pa Cesar to nočejo biti, marveč de so resnično pripravljeni, svojim ljudstvam berž berž svobodo dati, se je pokazalo že pri tolikih prigodbah poslednjiga časa.

De tedej ustavniga pisma nimamo in de je tedej večidel še vse po starim kopitu, tega niso Cesar krivi, tega je le deržavni zbor kriv!

Kér pa ustavniga pisma ni bilo, so imeli podpihovavci in šuntarji na Dunaji, ki so se od vsih krajev na Dunaj pritêpli, obširno polje, strupeni sad sejati, ki je 6. kozoperska dozorel.

Ako bi bil deržavni zbor svojo dolžnost spolnil in nam ustavo izdelal, bi ne bilo vsiga tega ne.

Deržavni zbor je brezpostavnost podpiral, zató kér ji ni krepko nasproti stopil.

Deržavni zbor je večidel razvujzdanosti Dunajskiga ljudstva kriv, zakaj grôza nas obíde, če pomislimo, kaj se je vse ta čas na Dunaji godilo! Poslanec Fister vé iz lastne skušnje v ti reči veliko govoriti.

Deržavni zbor je majal stebre cesarskiga trona, kér poslancov, ki so razžaljive besede zoper Veličanstvo v zboru govorili, ni po ustih udaril.

Deržavni zbor je vedil, kaj de domači in ptuji podpihovavci in šuntarji z besedo in denarjem vse počenjajo, pa ni nič storil, de bi bil podučil ljudstvo in ga svaril.

Cesar so nam s polnimi rokami dali, kar smo le poželeli — pa deržavni zbor je ovíral, de še nismo zadobili, kar nam je obljubljeniga, kér ustavnih po-

stav nimamo, po kterih se zamore še le nova vlada vpeljati.

Deržavni zbor se bo tega spomnil in si mora prizadevati v Kromerižu popraviti, kar je na Dunaji zamudil.

Zadnjič — pravi Dunajski časopis — vprašamo še: ali se je deržavni zbor s slovesno velko mašo začel, kakor se spodobi, vse imenitne dela začeti? Na blagoslovu Božjim je vse ležeče!

Se vé de taki, ki pravijo, de nobena véra nima deržavna véra biti, nam bojo na to odgovorili:

Judje zdaj in brezbožniki
So kristjanam učeniki.

Ozír na pretečene čase na Krajnskim.

Znano je, de je bila krajnska dežela pod francozko oblastjo od léta 1809 do léta 1813. Hude in dolge vojske so bile s Francozi, kteri niso pokoja dali, de so več dežel Estrajskimu cesarju pobrali. Ko je bil léta 1809 za nekaj časa mir storjen, so mogli Estrajci prepustiti Francozam krajnsko deželo vso, nekoliko hrovaške in nekoliko koroške dežele. Z njim je bila zedinjena Teržaška okolica, Istrija in Dalmacija, in vsim tem deželam vkup so rekli Ilirija. Ilirske dežele niso bile prištete sosednimu laškimu kraljestvu, ampak združene so bile naravnost s tistim francozkim cesarstvam, zató so bile vse naprave enake navadam na Francozkim vterjenim.

Namesti kantonskih gosposk so bile mêrije, in vsak mêr je imel obilne oblasti. To se Krajncam nič ni čudno zdelo, ampak takrat so jeli plašno gledati, ko je prišlo povelje, de bodo mêri ženine in nevéste oklicovali in jih tudi poročevali. Vsak ženin in vsaka nevésta, ktera sta sklenila se zaročiti, sta mogla narpervo oglasiti se mêru, de je naredil ženitno pismo in zapisal tudi oklice. Tri nedelje za poredama so bili potem oklicani per mêríi. Ob napovedani uri je bilo ljudem s trobentnim glasam oznanjeno, de bo mêr oklicval. Ko se je ljudí našlo pred mêríjo, radovednéžev se nikoli ni zmanjkalo, je mêr sredno okno svojiga stanovanja odpèrl in glasno oklice bral. Po končanih oklicih sta mogla ženin in nevésta s pričami vred h poroki priti. Mêr ju je po francozkih postavah poročil; bila sta potem mož in žena. Če sta hotla v cerkvi se dati poročiti po zapovedi katoljške cerkve, je bilo prav, če pa ne, vender sta bila zakonska. Vsak je storil prostovoljno kakor se mu je zdelo. Krajncam na čast vender moramo rêči, de ga skorej ni bilo na Krajnskim nobeniga ženina in nobene nevéste, ki bi bil samo z mêrovo poroko zadovoljin, ampak vsi zakonoželjni so se dali tudi v cerkvi oklicati in poročiti.

Zoperno je bilo Krajncam, kar je francozko vladarstvo ojstro zapovedovalo, de so mogli vsako novorojeno dete narpervo nesti k mêru, ki je otroka ogledal in ga v rodne bukve zapisal. Po tem še le so smeli otroka v cerkev h kerstu nesti. Še hujši je žalilo Krajnce, kér so bili od nekdaj radi bogoslužni, de so Francozje skorej vse zapovedane praznike overgli in jih v delavnike spreminili. Samo Sveti dan, vnebohod J. K. in Velki šmarn so ostali. Praznik s. rešnjiga telesa so Krajnci posebno pogrešali, kér so bili navajeni tisti praznik vsako léto z častitljivimi precesijami obhajati, — bil je takrat deloven dan. Delati vender tisti dan se nobeden ni prederznil na Krajnskim. Posebno čudno je bilo, kader je bila kakošna očitna božja služba od deželskih oblastnikov zapovedana. Prišli so k maši vsi oblastniki s poglavarjem vred, kteri so zraven sebe veliko vojakov v cerkev pripeljali, de so jim z orožjem v rokah straža bili. Zraven je bilo vselej več bobnarjev, ki so per povzdigovanji na vso moč bobnali v cerkvi, de se je vse treslo, kar je posebno pervikrat vse ljudí splašilo. Hvala Bogú de ne slišimo več taciga ropotanja po naših cerkvah.

Višnjagorski.

Povedanje od slovenskiga jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Slovenci so tudi na Štajerskim terden grad iméli, kteri se notri do danes imenuje „Slovenji Gradec“, za razloček od ene druge terdnave per reki Mura, to je, Nemški Gradec, kteriga je nemški cesar Korl Veliki zidal.

Majnši gradove in taborje so v več krajih imeli, kakor tudi straže zoper sovražnika, od koder se vas Stražiše pravi, ker tam so čuvaji in straže stali, de bi za zgorno deželo in mesto Krajn čuli.

Zvunaj krajnskiga je tudi dosti slovenskih imén, kar poméni, de še tam Slovenci prebivajo, ali de so nekdaj prebivali. Take imena so Gorica, Oglej, Lipica (Leipzig).

Vsih krajev ni mogoče razložiti, od kod imajo svoje imena. Nektere so od Nemcov prevernjene, nektere imajo stare slovenske imena, ktere se zdej nezastopijo, zvunaj le od taistih, kteri se na slovenskiga jezika nauk s pridam podadó.

Dan današni je dosti nezastopnosti v krajnskim jeziku le zató, ker ne vémo, zakaj so nekdaj kraje s takim imenam imenovali, kakoršniga sedaj nosijo. Kteri bode dobro pregledal slovensko navado, bo najdel, de nikoli niso Slovenci brez nič krajam, hribam in vodam imén perkladali; ampak vse imena kako lastnost pomenijo, ktero ta ali uni kraj v sebi ima.

Kteri bi rad krajnskih imen poménik zvedil, mora na moškovitarskiga (rusovskiga) jezika znanje se podati. Krajnski jezik je moškovitarskimu nar bolj podoben; bolj kakor vsim drugim slovenskim izrekam. Moškovitarji so dosti besed ohranili, ktere so se pri nas pozabile in iz navade peršle.

(Dalje sledí.)

Svoboda ali sloboda?

Svoboda je sostavljena iz beséd svoj in biti, bodem, tedaj svoboden toliko, kakor svojboden, in svoboda, svojboda. Bratje Hervatje čerko *v* radi za *l* zamenjajo, postavim: Mletke namesto Benetke, mlogo (se večkrat rabi) namesto mnogo, tako tudi sloboda namesto svobode. — Kakó se v ljudskih ustih pogosto čerke med seboj menjajo, kaže različnost naslednje besédice: čebéla, čbéla, čéla, čvéla, včéla, čmel, bučéla, bečéla, bčéla, pčéla. J.

Iz Dolenskiga.

Kar je gosp. Rotar v 45. listu Novic zastran Dunajskih poslancov pisal, jez vse poterdim. Naj mi bo pa, tudi dovoljeno v ti rečí še svoje misli razodeti. Gosp. Gajerja so izvolili v Mirni, in sicer le voljivci Kerške okolice, ktere je s prigovorjanjem in z mnogimi obljubami na svojo stran pridobil, vsi drugi voljivci pa so bili temu nasproti, in le po večini glasov njegove stranke je bil gosp. Gajer za poslanca izvoljen, desiravno smo drugi voljivci čez to protestirali; tode nič ni pomagalo. Njegova stranka, dobro našuntana, se je na to vzdignila, in ni dosti manjkalo, de se ni boj pričel. Nočem tega bolj natanjko popisovati; to pa povém zató, de se vé, od koga in kakó je bil gosp. Gajer voljen. Kakor pričijočimu voljivcu so mi vse dogodbe na tanjko znane. Tedaj se imamo le voljivcam Kerške okolice zahvaliti, de so nam taciga poslanca in še clo s silo izvolili, kteri molčé sedí v deržavnim zboru celi čas in zató gotovih 100 kron na mesic poteguje, sicer pa še clo Madžaronam in Nemškutarjem na strani stojí. Mislim pa, de so se vender tudi njegovim voljivcam enkrat očí odperle in de že sprevidijo, de gosp. Gajer ne bo spolnil tistih velicih obljub, ktere je pred volitvijo delal. Zatoraj vas, le vas, kteri ste

ga volili, opomnim, dopolniti svojo dolžnost, in ne muditi draziga časa. Stopíte skup, pokličite gosp. Gajerja nazaj in napravite novo volitev. Potem pa volíte po pameti! Tlaka, desetína in drugi kmetijski davki so že v zboru presojeni, — zdej bojo prišle vse druge rečí na versto, kterih se gosp. Gajer nikdar učil ni, od kterih tedaj tudi clo nobeniga zapopadka nima — ktere so pa za našo celo deželo vender silno silno imenitne! Ali ste brali v poslednjih Novícah rečí, od kterih bo zbor zdej sklepe delal? Povejte mi resnično: ali gosp. Gajer razume kaj od tega? —u—

Nov denar v Ljubljani.

Zadrege zavoljo pomanjkanja sreberniga denarja so že poprej v Réki in Pragi, zdej pa tudi v Ljubljani prav pameten pomoček na dan pripravile. — Ljubljanska mestna srenja izdaja namreč odsihmal denarne listke po 3, 5, 10 in 15 krajcarjev, in bo — če bi treba bilo -- tudi take po pol goldinarja izdajala. Ti listki, v velikosti nekako spovednim listkam enaki, so z čerkami mnogoverstne farbe natisnjeni; listki za 3 krajc. so z černimi, — za 5 krajc. z zelenimi, — za 10 krajc. z modrimi (plavimi), — za 15 krajc. z rujavimi čerkami natisnjeni; listi po 30 krajc. bojo pa rudeči. Na vsakim listku stojí cena zapisana in pa v slovenskim in nemškim jeziku tole: *„Ljubljanska mestna srenja plača take denarne listike tistimu, kteri jih prinêse, po celi ceni s cesars. banknoti; tode mora tacih listikov nar menj za en goldinar spremenjati prinêsti.“*

Ta drobíž zasluži popolno zaupanje, kér je le namestnik cesarskih banknotov in se na tole napravo mestne srenje opíra: Eden prinese za 10 gold. cesarskih banknotov, kterih sicer zmenjati ne more, v mestno kaso, — ta mu da zató svojiga drobíža in spravi banknote v kaso. Drugi pride s 50 goldinarji v banknotih, ravno to prosi, in ravno tako se tudi ta odrajta. In tako dalje. Tedej da mestna kasa le toliko svojiga drobíža med ljudstvo, kolikor je banknotov v svojo kaso spravila in zapèrla, de jih bo zopet tistim zmenjala, ki ji prinesó njene denarne listke nazaj. Ona tedej le svoje listke z cesarskimi banknoti menja, in to le toliko časa, dokler se ne bo spet sreberniga denarja dovelj med ljudmí prikazalo. Pretečeni teden so nam poslali iz Dunaja za 20,000 gold. sreberníne — pa toliko zdajo, kakor de bi juda v pekel vergel. Mende de ljudjé zakopujejo sreberníno, drugači ne more biti.

Nar gotovši pomoček, mertvo ležeči sreberni denar na dan spraviti, bi bila postava, de en mesec ima še svojo dozdanjo ceno, potem pa bo dvajsetíca le 18 krajcarjev, desetíca le 9 krajc. veljala. Gotovo bi po tem tacim prišlo berž veliko veliko sreberniga denarja na dan!

Novičar.

Cesar so začetek deržavniga zbora v Kromerižu na 22. tega mesca podaljšali, zató kér je tam še marsikterih pripráv potreba. — Na Dunaji grejo krivave sodbe naprej. 16. dan tega mesca so tudi zapovednika narodne straže, Mesenhavserja po imenu, vstrelili. Sliši se, de so gosp. Fistra spet zapèrli. Tudi v Zagrebu so zaperli 17 mož, ki so obdolženi, de so z Madžarskim puntarjem Košutam v zvezi. — Vsak dan pričakujemo novíco, de je cesarska armada čez Madžarone planila; sliši se, de jih bo od pet straní prijela. — 13. dan t. m. so bili gosp. Dr. Miklošič, Dr. Dolenc in gosp. Kozler z več druzimi Slovenci pri slavnimu banu Jelačiču, mu v imenu slovenskih rodoljubov poklon spoštovanja in hvaležnosti storiti. Slavni mož jih je serčno sprejel in jim med mnogimi druzimi rečmí tole rekel: „Edino, močno in svobodno avstrijansko cesarstvo in enakopravnost vsih narodov je moje prizadevanje; Avstrijo niso toliko njeni podkopovavci v nevarnost pripravili, kakor boječost dobro mislečih ljudí; — serčno ga je veselilo verlo podpiranje slovenskih bratov ne le s besedo, temuč tudi v djanji. Pozdrav serčni našim bratam na Slovenskim!“ Slavo Tvojo, junaški ban! vsi dobri Avstrijanci prepevajo. — Tudi v sostavku iz Bèrne v slovanskim časopisu (Slavische Centralblätter) beremo svèt, de naj bi se vsim avstrijanskim poslancam v Frankobrodu dnína zaperla in se vsi nazaj poklicali. — V ravno tem listu (štev. 161) stojí pismo na poslanca Boroša, podpisano od 35 Pražkih voljivcov, v kterim mu očitajo, de ni po njih volji in mislih ravnal, de naj tedej jenja poslanec biti. —

Pomémba.

Tisti mož, izbrisan iz slovenskiga rodú, ki je v Dunajskim nepokoji veliko opraviti imel (Fister), je še v šolah nar rajši naslednjo pesem prepeval:

Holder Mond, du gehst so stille	To je: Mila luna, greš tihotno
In den Abendwolken hin;	V večera oblakih tje;
Du bist ruhig, und ich fühle,	Si pokojna, jez samotno
Dass ich *ohne Ruhe* bin.	Čutim *brez pokoja* se.

Ali niso te besede že morebiti pomenile, kakošin nepokojnež bo v poznejih létih? H.

Iz Ljubljane.

Gosp. Dr. Ulepič se je s gosp. Severjem vred podal 18. dan t. mesca v Kromeriž. Dr. Ulepič nam je obljubil za naše rečí se krepko potegovati. Gosp. Dr. Kavčič bo še le v kakih 14. dneh od tod odrinil zavoljo mnogih opravkov, ki ga tukaj zaderžujejo. — Perva pôla gosp. Potočnikove slovnice je že na svitlo prišla. Okoli 400 iztisov so le učenci šesterih latinskih šol pokupili. — Gosp. Navratil je že začel razlaganje slov. slovnice v začétnih klasih; učenci so veliko veselje razodeli. — Danes je velki zbor slovenskiga družtva v Ljubljani; zvečer pa slovenska igra „Tat v mlinu“ v gledišu. — Ravno zdej zvémo, de gosp. Ambrož z nekim Dr. Fišerjem po Dolenskim okoli hodi in de je bil 17. dan t. m. v Mokronogu, 18. dan pa v Št. Rupertu. Čudno je to! Zakaj ne pride v Ljubljano? Radi bi mu na tanjko razložili, de nemškomadžarki punt na Dunaji je bil zoper nas Slovane in zoper Avstrijansko cesarstvo, in de je naš sovražnik, kdor s Košutam derží, ki je namenil naše brate Hrovate popolnama pokončati in celo cesarstvo razdjati.

Nova knjiga!

Pravila kako izobraževati

ilirsko narečje i u obće slovenski jezik.

Spisal i na světlo izdal Matija Majer.

Cena 45 kr. u srebru.

Na prodaj po vgovoru pri Jurju Lerherju u Ljubljani (Laibach), dobi se tudi u Pragi pri Venceslavu Hess, u Berni pri Karlu Winiker, u Holomucu pri Eduardu Hölzel, u Zagrebu pri Zupanu.

Velki zbor slovenskiga družtva v Ljubljani

je danes ob desetih dopoldan v reduti na Št. Jakobškim tergu. Vsacimu človeku je pripušeno, v ta zbor priti.

Odbor slovenskiga družtva v Ljubljani 14. listopada 1848.

Današnjimu listu je perdjan 23. dokladni list.

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*